

Sopot, dnia 3 grudnia 2021 r.

L.dz. ZA1/001330/2021

KANCELARIA SENATU

03980200542400
RPW/27853/2021 P zał
2021-12-13 rej. Borczon Szymon

~~Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Sejm IX kadencji~~

Szanowna Pani Marszałku,

w dniu 30 listopada br. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy *o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie* (numer z Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów: UD286), który będzie następie przedmiotem prac Sejmu. Mając na uwadze wpływ projektowanych rozwiązań na sektor spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych pomimo, że nie są one głównym adresatem proponowanych zmian i to nie ich działalność skłoniła projektodawcę do przygotowania projektu ustawy, Kasa Krajowa przedstawia poniższe stanowisko.

Jak wskazano w uzasadnieniu przedłożonej inicjatywy cyt.: „(...) projekt ma na celu podjęcie kompleksowych i skoordynowanych działań, zarówno na gruncie prawa karnego, jak i przez ingerencję w stosunki cywilnoprawne, ukierunkowanych na zlikwidowanie patologii udzielania pożyczek o charakterze lichwiarskim”.

W zakresie proponowanych zmian do ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim projekt przewiduje przede wszystkim obniżenie górnego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego poprzez zmianę maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego wyliczanych według wzoru wskazanego w art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. (...). Niezależnie od ww. rozwiązania, w projekcie przewidziano obniżenie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu w całym okresie kredytowania z obecnych 100% kwoty kredytu – do wysokości 45% tej kwoty (projektowane nowe brzmienie art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim). Celem wprowadzenia tej regulacji jest zwiększenie ochrony konsumentów przed nakładaniem na nich przez instytucje udzielające kredytów i pożyczek nieuzasadnionych kosztów.

W ocenie Kasy Krajowej, pomimo tak określonych celów projektowanych rozwiązań, skutki przewidzianego obniżenia aktualnie obowiązujących maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu byłyby *de facto* przeciwne do zamierzonych celów, zwłaszcza w kontekście wpływu proponowanych regulacji na samych konsumentów.

Poprzednio wprowadzone ograniczenia, obowiązujące w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2021 r.¹, były instrumentem tymczasowym, zastosowanym w związku z wybuchem pandemii. Rozwiązania, przewidziane w rządowym projekcie ustawy, miałyby natomiast w założeniu mieć charakter trwały. Wskazać należy, że proponowane zmiany w zakresie limitowania maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytów w odniesieniu do współczynnika zależnego od okresu mogą prowadzić do wykluczenia części klientów z rynku, ponieważ koszt – w tym koszt związany z ryzykiem kredytowym, które wzrasta wraz z wydłużaniem okresu kredytowania, oraz zwiększaniem kwoty – będzie przekraczał potencjalne przychody jakie będą możliwe do uzyskania z takich transakcji. **Zatem skutkiem działania, mającego na celu ochronę klienta przed lichwą, będzie eliminowanie go z rynku finansowego.** Analogiczny skutek będzie miała proponowana zmiana poziomu pozaodsetkowych kosztów kredytu w odniesieniu do całkowitej kwoty kredytu (jej obniżenie z obecnych 100% do 45%). Przy czym należy podkreślić, że w tym przypadku nie będzie on wpływał na krótkoterminowe pożyczki lichwiarskie, ograniczy natomiast możliwość kredytowania dla dłuższych terminów spłaty.

Zgodnie z projektem maksymalna wysokość kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego dla kredytów o okresie spłaty nie krótszym niż 30 dni, o której mowa w proponowanym brzmieniu art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, będzie obliczana według wzoru:

$$„MPKK = (K \times 10\%) + (K \times n/R \times 10\%)”.$$

Z kolei koszty pozaodsetkowe kredytu konsumenckiego, o których w art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z projektem, nie będą mogły być wyższe od 45% całkowitej kwoty kredytu.

W odniesieniu do powyższych zmian Kasa Krajowa pragnie wskazać, że współczynnik stały, przed ograniczeniami związanymi z pandemią, jak i obecnie, wynosi 25%. Przepisy obowiązujące w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2021, określiły go natomiast na poziomie 15%. Kasa Krajowa proponuje określenie tego współczynnika na poziomie przewidzianym w regulacjach związanych z pandemią COVID-19, czyli na poziomie 15%. Z kolei współczynnik zależny od okresu, przed ograniczeniami związanymi z pandemią, wynosił 30%, zaś w okresie od dnia 31 marca 2020 r. do dnia 30 czerwca 2021 – 6%. Optymalnym rozwiązaniem byłaby wersja pośrednia, ustalająca ten wskaźnik na poziomie 15%, tzn. przyjęcie wartości pomiędzy sytuacją sprzed i w trakcie pandemii. Mając na uwadze powyższe Kasa Krajowa proponuje wprowadzenie w art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim następującego wzoru:

$$„MPKK \leq (K \times 15\%) + (K \times n/R \times 15\%)”.$$

¹ Art. art. 8d – 8f tzw. specustawy covidowej, wprowadzone ustawą z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 568).

W odniesieniu do proponowanej zmiany art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim Kasa Krajowa pragnie wskazać, że pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego w całym okresie kredytowania, zgodnie z regulacjami obowiązującymi przed dniem 31 marca 2020 r., jak i obecnie, nie mogą być wyższe od 100% całkowitej kwoty kredytu. W okresie od dnia 31 marca 2021 r. do dnia 30 czerwca 2021 r. – podobnie jak w procedowanym przedłożeniu rządowym, koszty te określone zostały na poziomie 45 %. Kasa Krajowa proponuje pozostawienie ich na obecnie obowiązującym poziomie, tj. na poziomie 100%. Należy zauważyć, że wskaźnik ten w praktyce dotyczy jedynie długoterminowych kredytów, a zatem wpływa w istotny sposób na sytuację instytucji ustawowo upoważnionych do udzielania kredytów, nie wpływa natomiast na krótkoterminowe pożyczki lichwiarskie. Zawarta w przedłożeniu propozycja nie spełnia zatem prokonsumenckich celów projektowanych rozwiązań. Obniżenie omawianego parametru do poziomu 45% najbardziej dotknęłoby grupę klientów mniej zamożnych, bowiem to oni generują większe ryzyko, co znajduje odzwierciedlenie w cenie produktu. Skutkiem proponowanej zmiany może być zatem wykluczanie tych klientów z rynku, co stoi w sprzeczności z „dobrem klienta”. Część osób wykluczonych, a jednocześnie mniej biegłych w kwestiach finansowych, może w konsekwencji szukać finansowania poza rynkiem regulowanym. Mając na uwadze powyższe Kasa Krajowa pragnie poddać pod rozważenie nadanie art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim następującego brzmienia:

„2. Koszty pozaodsetkowe kredytu konsumenckiego nie mogą być wyższe od 100% całkowitej kwoty kredytu.”.

Ponadto Kasa Krajowa pragnie także podnieść, że niezrozumiałe jest wprowadzenie znacząco krótszego *vacatio legis* dla przepisów odnoszących się do maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu. Projektowany art. 14 (wg. numeracji projektu w wersji z dnia 24 listopada br., dostępnej na stronie Rządowego Centrum Legislacji) stanowi, że przyszła ustawa wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem m.in. art. 7 pkt 4, który ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia (pkt 1).

Należy zauważyć, że wprowadzane regulacje nie są neutralne dla kredytodawców, zarówno pod względem kosztowym jak i organizacyjnym, i jako takie wymagają wprowadzenia m.in. niezbędnych zmian w systemach informatycznych, a także mogą wiązać się z koniecznością zmian oferty produktowej.

W uzasadnieniu do projektu wskazano, iż „Biorąc pod uwagę złożoność materii oraz to, że projektowane zmiany wymagają działań dostosowawczych po stronie podmiotów objętych projektowanymi zmianami, w art. 14 projektu przewidziano 6-miesięczne vacatio legis, z wyjątkiem przepisów art. 7 pkt 4 (...) które wejdą w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy. (...) „maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego została zmniejszona (...) na mocy jednej z tzw. tarcz antykryzysowych. Przepis ten utracił moc z końcem dnia 30 czerwca 2021 r. (...). W związku z powyższym, projektodawca mając na uwadze dobro konsumenta, podjął decyzję o szybkim i trwałym uregulowaniu komentowanej kwestii”. Obniżone poziomy maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu obowiązywały w przeszłości w związku z pakietem regulacji antykryzysowych, jednak należy wskazać, że ówczesne działania były z założenia doraźne i wymagały, z uwagi na ówczesną sytuację społeczno – gospodarczą, bardzo szybkiego wprowadzenia ich w życie. Obecna sytuacja, w której nie obowiązują tak istotne ograniczenia jak w początkowym okresie pandemii, nie uzasadnia, w ocenie Kasy Krajowej, tak szybkiego wejścia w życie

znowelizowanego brzmienia art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim. W związku z powyższym Kasa Krajowa prosi o rozważenie możliwości nadania w art. 14 projektu pkt 2 następującego brzmienia:

„1) art. 7 pkt 5–7,9 i10, które wchodzą w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia;”.

Z POWIĄZANIEM

Rafał Matustak
PREZES

Do wiadomości:

Pan Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości

Pan Wiesław Janczyk – Przewodniczący sejmowej Komisji Finansów Publicznych

Pan Kazimierz Kleina - Przewodniczący senackiej Komisji Budżetu i Finansów
